Stikstofreductie: opgaven en maatregelen

Henk Ullenbroeck

VvOR, 19 januari 2023

POUDEROYEN TONNAER

Urgentie stikstofreductie natuur

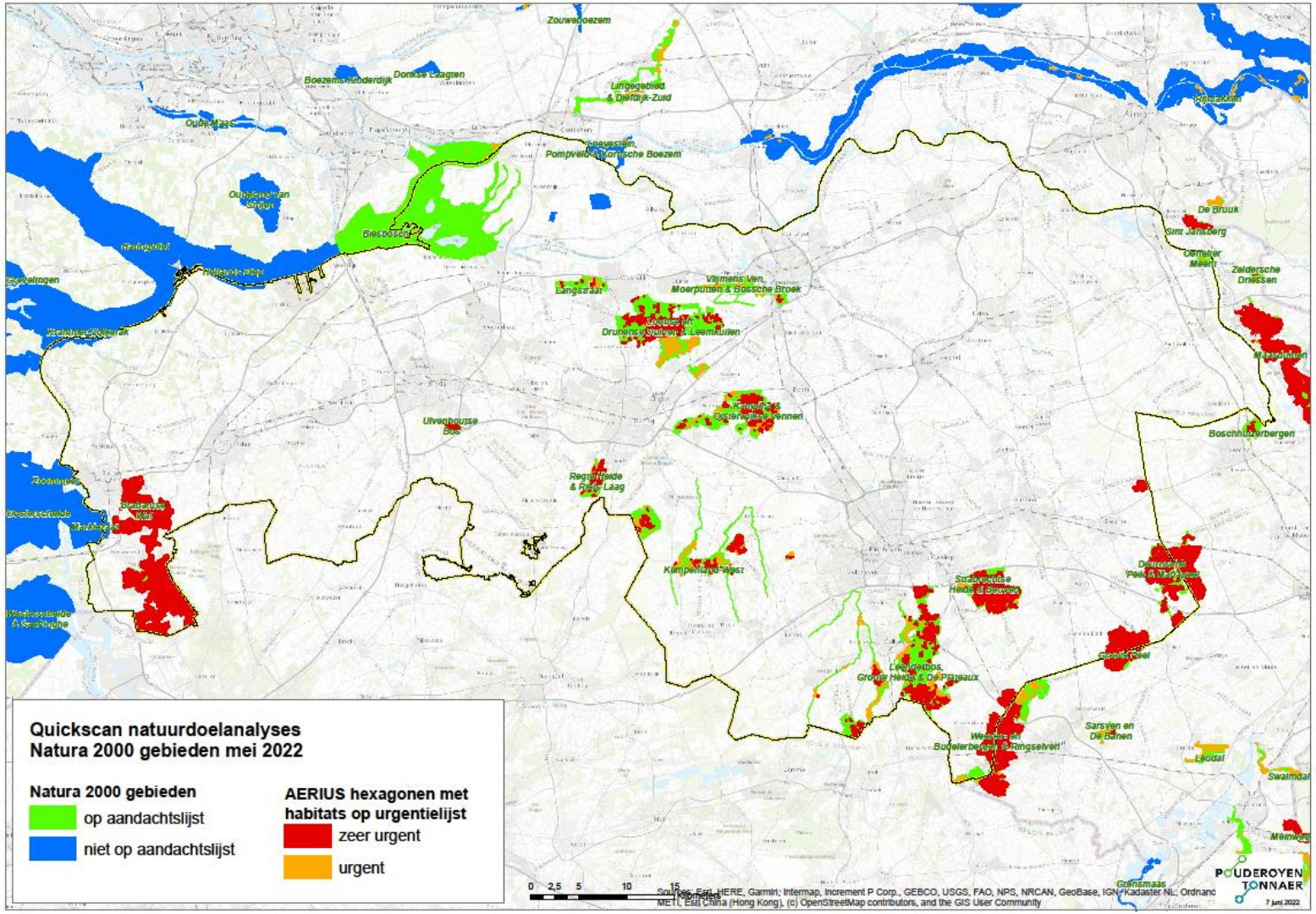

- In veel Natura2000 gebied (sterke) overbelasting stikstof
- Huidige depositievracht leidt tot delen daarvan tot verdere achteruitgang
- Snelle en substantiële daling stikstofbelasting nodig
- Maar wel grote verschillen tussen gebieden

POUDEROYEN TONNAER

Verschillen in afstanden …..

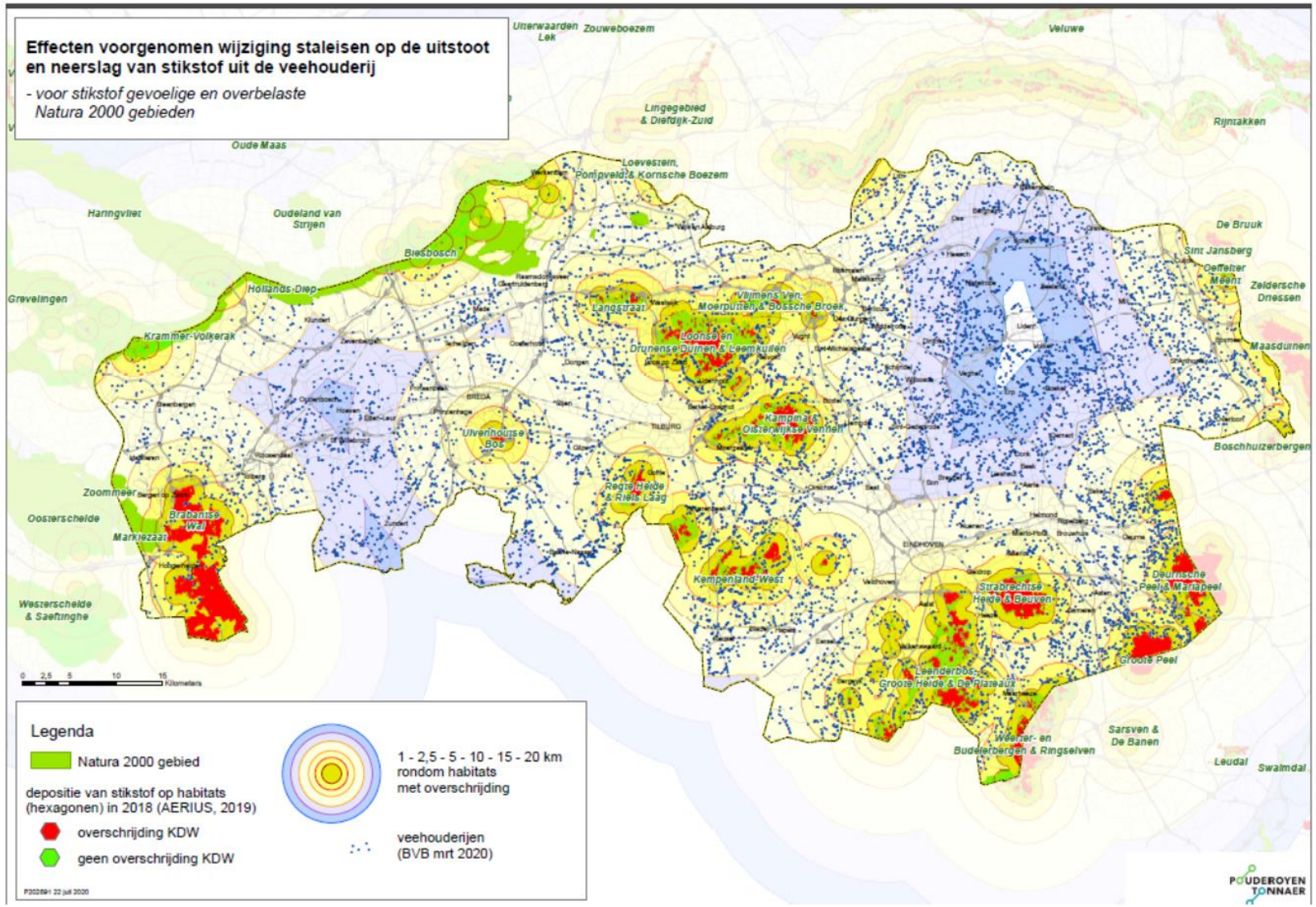

POUDEROYEN TONNAER

En verschillen tussen N2000-gebieden

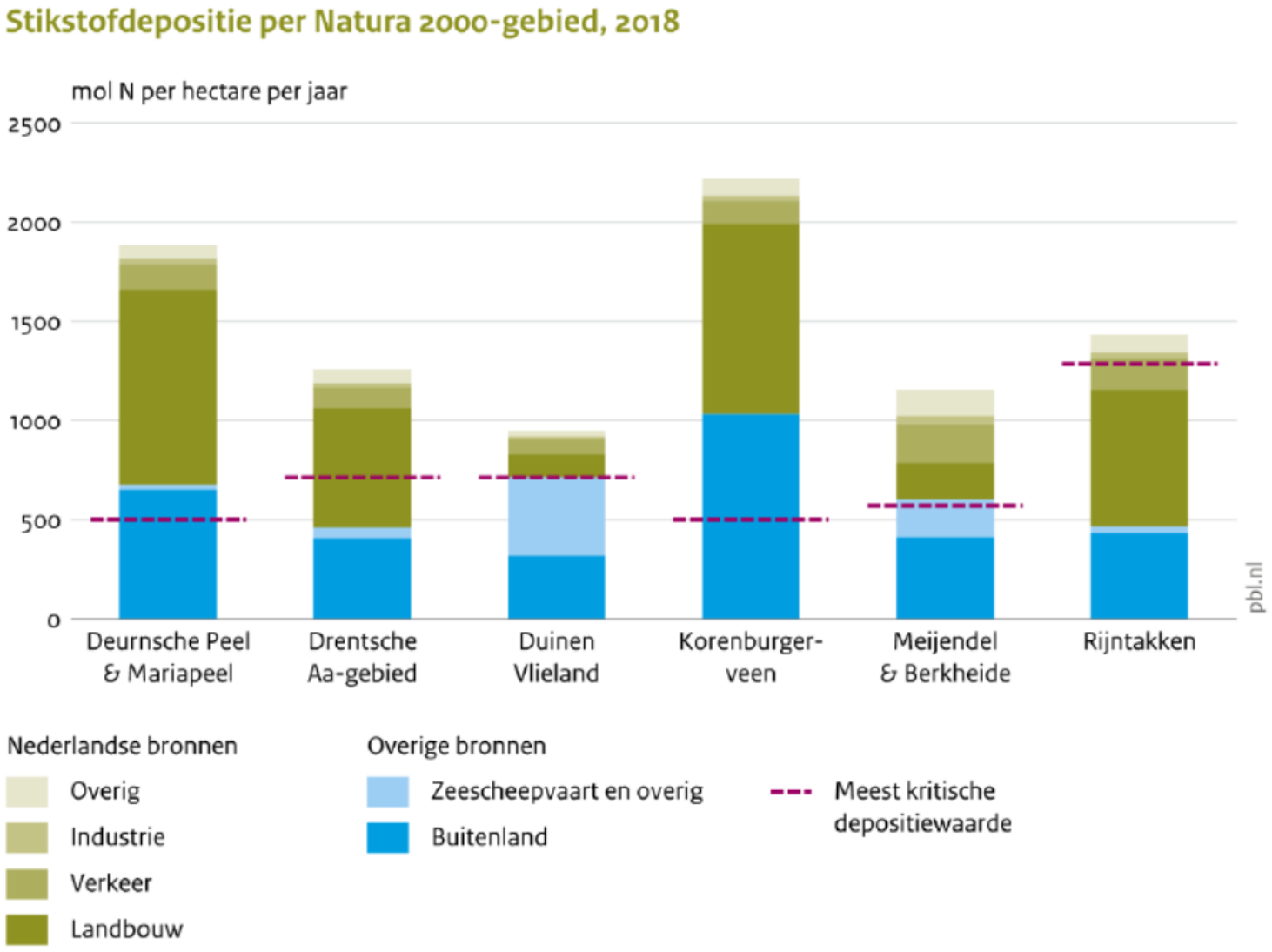

POUDEROYEN TONNAER

Gedeelde smart ….

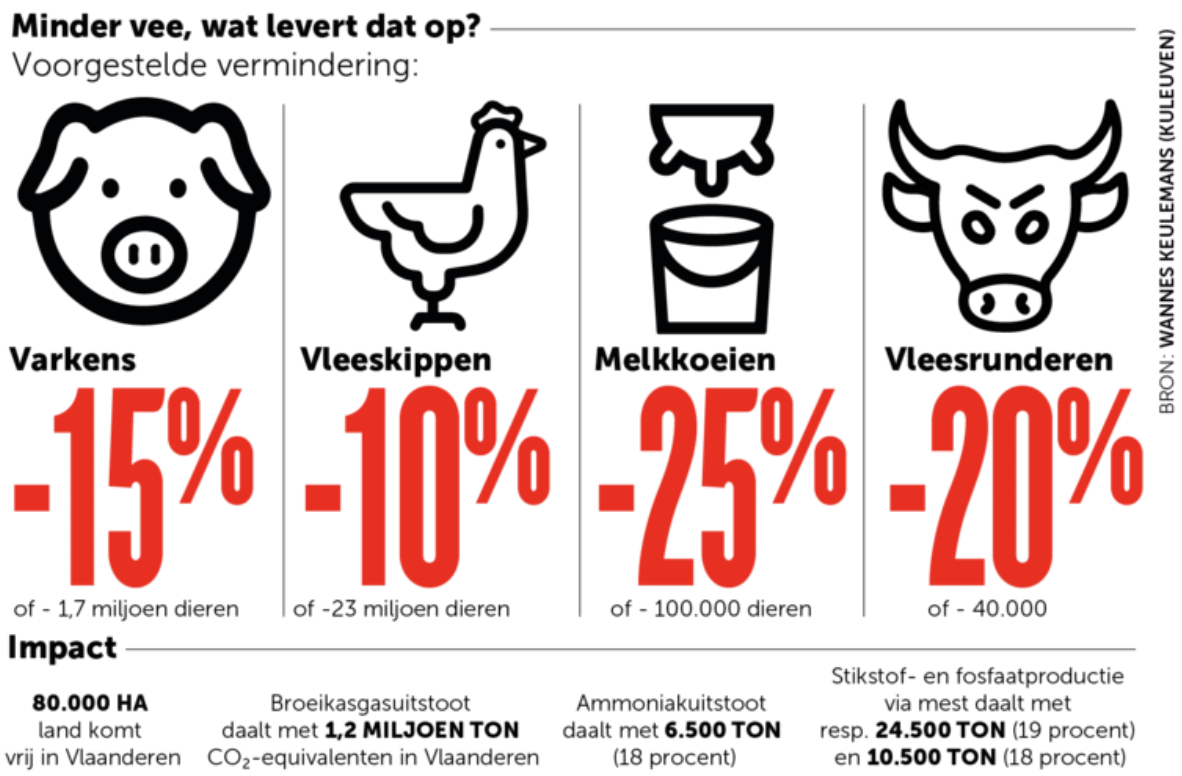

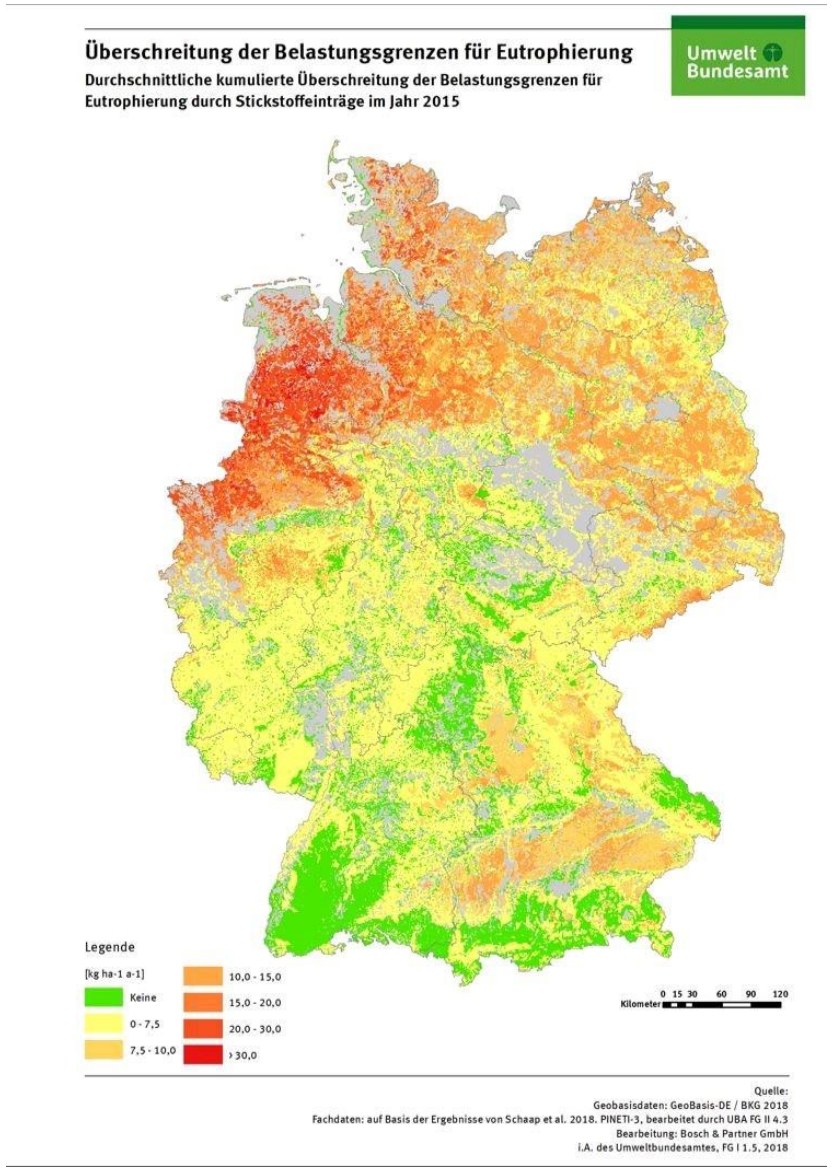

POUDEROYEN TONNAER

Urgentie stikstofruimte t.b.v. legalisatie

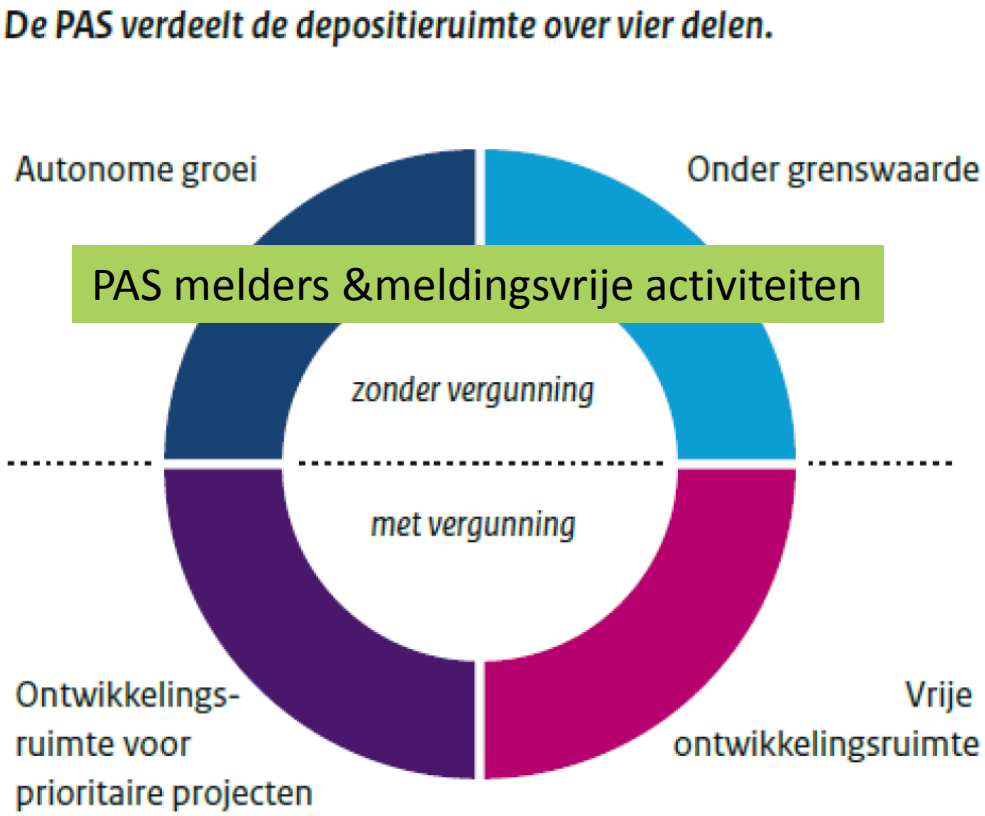

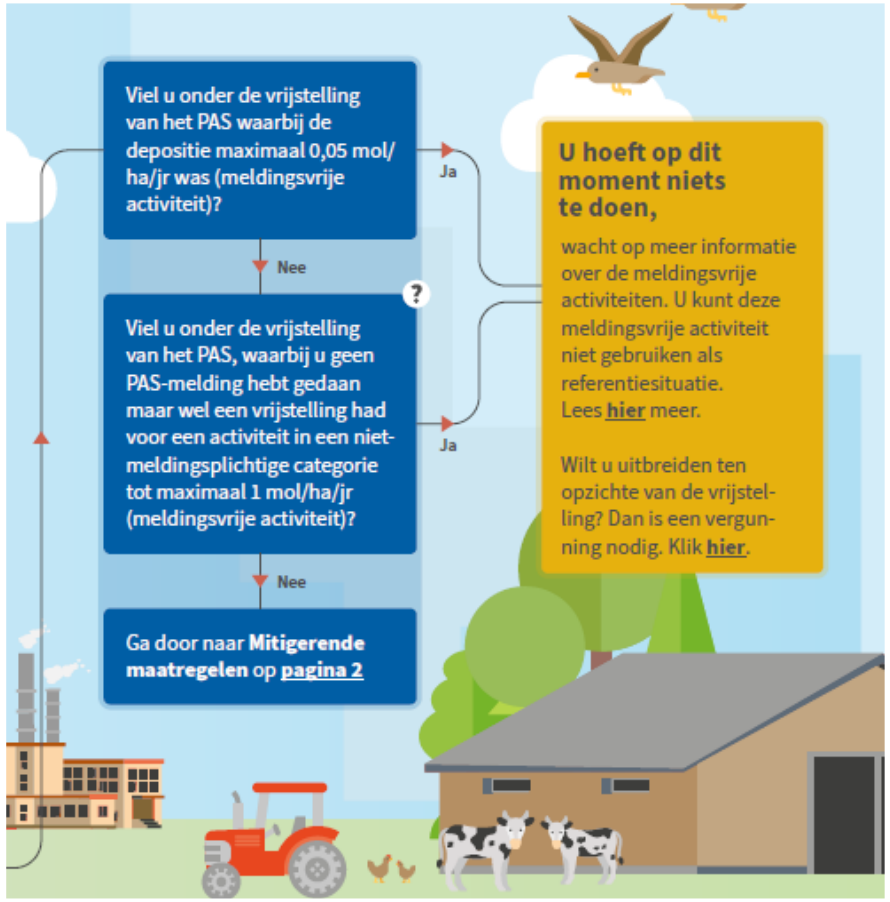

PAS melders

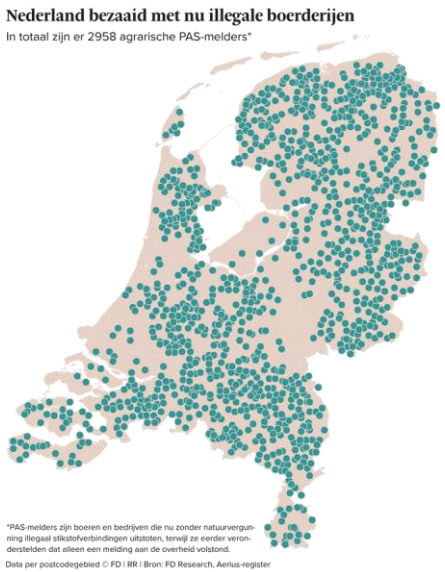

Naast de PAS-melders ook een grote legalisatie-opgave bij andere bedrijven / activiteiten

POUDEROYEN TONNAER

Stikstofcrisis

NOS Nieuws • Gisteren, 18:55 • Aangepast vandaag, 01:22

Schiphol Group koopt meerdere boeren uit voor extra stikstofruimte

De Schiphol Group heeft meerdere boeren uitgekocht voor extra stikstofruimte, voor zowel luchthaven Schiphol zelf als Lelystad Airport. Dat bevestigt een woordvoerder van de groep na berichtgeving van NRC. Deze manier van uitkopen is omstreden, omdat de overheid het recht op de eerste koop wil.

Voor Schiphol, in de buurt van Amsterdam, zou het gaan om een aantal veehouders in de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht. Voor Lelystad Airport zou het om minder dan tien boeren gaan, rond het Naardermeer en op de Veluwe.

NOS Nieuws • Dinsdag 22 november, 18:36

'Schiphol moet renovatie landingsbanen opschorten, vergunning ontbreekt'

Milieuorganisatie Mobilisation for the Environment (MOB) wil dat het geplande onderhoud aan zes landingsbanen op Schiphol voorlopig niet doorgaat. Volgens de organisatie heeft de luchthaven geen stikstofvergunning voor de werkzaamheden, die zullen leiden tot extra stikstofuitstoot.

Die extra uitstoot heeft mogelijk gevolgen voor de Natura 2000-gebieden in de omgeving van Schiphol.

Omdat Schiphol zonder vergunning de Wet natuurbescherming overtreedt, vraagt de milieuorganisatie aan de luchthaven om te voorkomen dat het zover komt. MOB dient ook een handhavingsverzoek in bij het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit om zo Schiphol te dwingen zich aan de wet te houden.

Ontwikkelruimte als buffer voor het geval dat …..

Inventarisatie onbenutte emissieruimte in vergunningen van veehouderijen rondom de Peelvenen

Beschrijving werkwijze en resultaten onderzoek

Bij12

Benutting dierplaatsen/vergunde ammoniakemissie	Economische omvang dieren/dierplaatsen		Ammoniakemissie	
Nbw vergunning steekproef	2014	2016	2014	2016
Limburg	72%	76%	61%	73%
Noord-Brabant	72%	76%	67%	72%
Totaal	72%	76%	64%	72%
Latente ruimte	28%	24%	36%	28%

POUDEROYEN compagnons vormgeving van stad en land

WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH

Urgentie stikstofruimte voor nieuwe activiteiten

POUDEROYEN TONNAER

Wet stikstofreductie en natuurverbetering

KDW overschrijding 2030
inclusief autonome ontwikkeling en daling buitenland

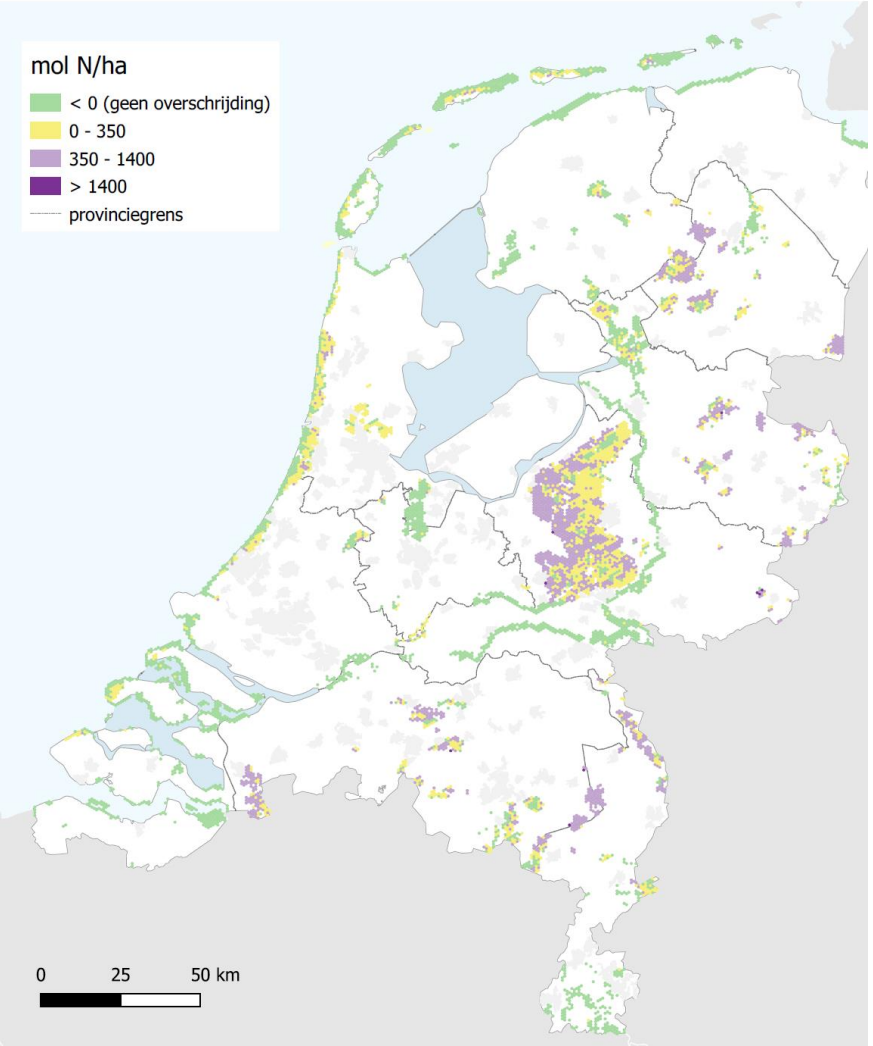

Reductiedoelen vastgelegd:

- in 2025 in ten minste 40% van stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden geen overschrijding van de kritische depositiewaarde (KDW);
- in 2030 in ten minste 50% (emissiereductie circa 26%);
- in 2035 in ten minste 74% van het areaal van stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden (emissiereductie circa 50%)

Coalitieakkoord huidig kabinet:
versnellen doelen voor 2035 naar 2030,
Conform advies commissie Remkes

POUDEROYEN TONNAER

Hoe dan?

Stikstoffonds: maatregelen per spoor in mln. cumulatief	2022-2030	2030-2035
Spoor 1: Opkoop, financiële afwaardering grond en KRW	**13.800**	**3.681**
w.v. Opkoop indicatieve mix melkvee, pluimvee en varkens	6.100	1.315
w.v. Financiële afwaardering grond (melkvee)	5.700	1.225
w.v. Uitbreiden natuurareaal (niet zijnde natura 2000)	1.330	1.000
w.v. Additioneel t.b.v. Kaderrichtlijn Water (KRW)	670	141
Spoor 2: Perspectief blijvers: verder met ingezette route naar verduurzaming	**4.350**	**943**
w.v. Natuurinclusieve landbouw	2.120	470
w.v. Innovatieve stalsystemen en managementmaatregelen	1.000	212
w.v. Beleid rond versterken ondernemerschap en innovatie	1.230	261
Uitvoeringskosten	**1.750**	**376**
Totaal	**20.000**	**5.000**

Tabel 4.4.1 – Opsomming maatregelen transitiefonds

Voorbeeld techniek: emissiereductie door verplichte modernisering stallen in Noord-Brabant en Limburg

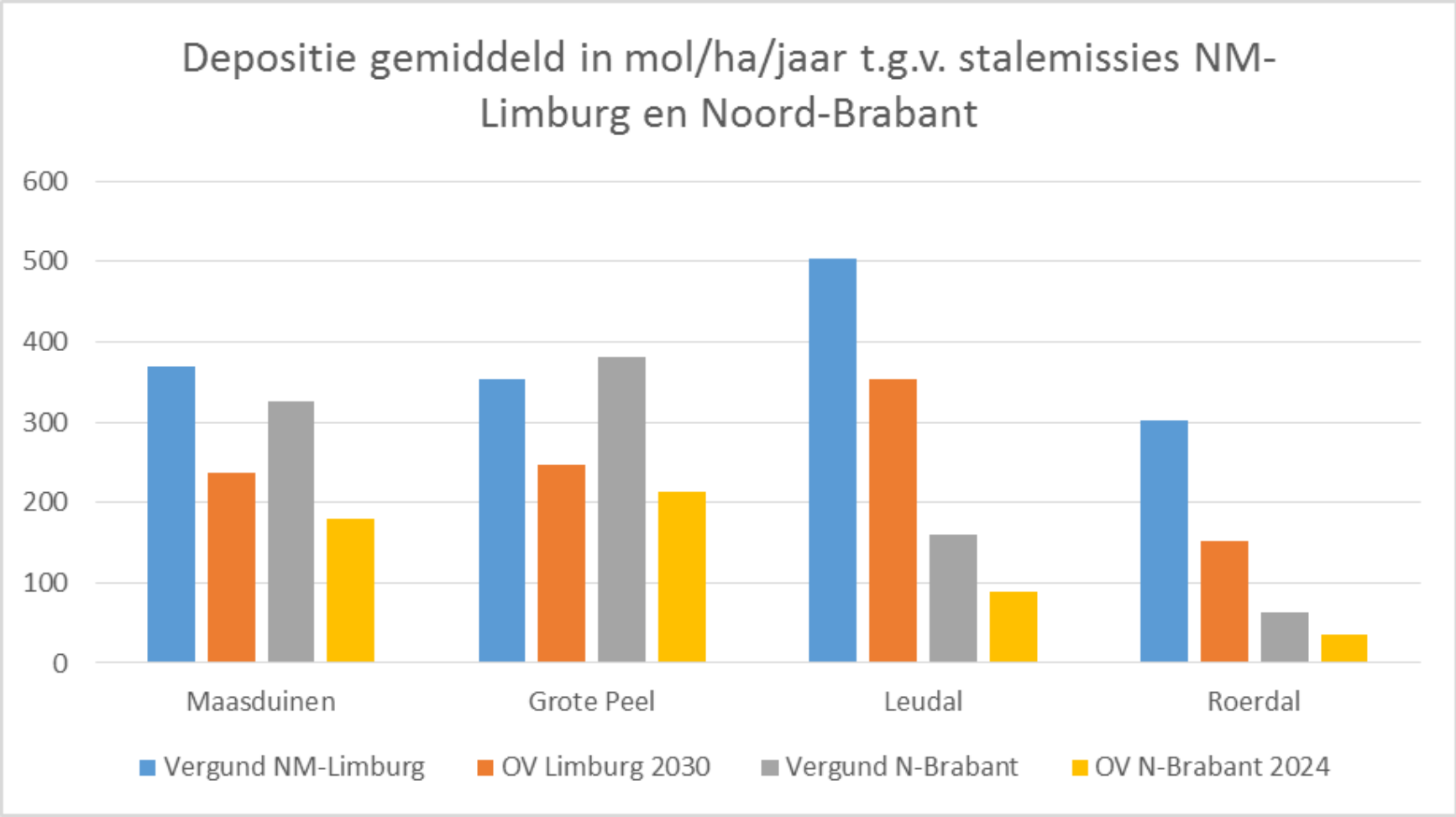

POUDEROYEN TONNAER

Maar wat als die nieuwe stallen minder stikstof reduceren?

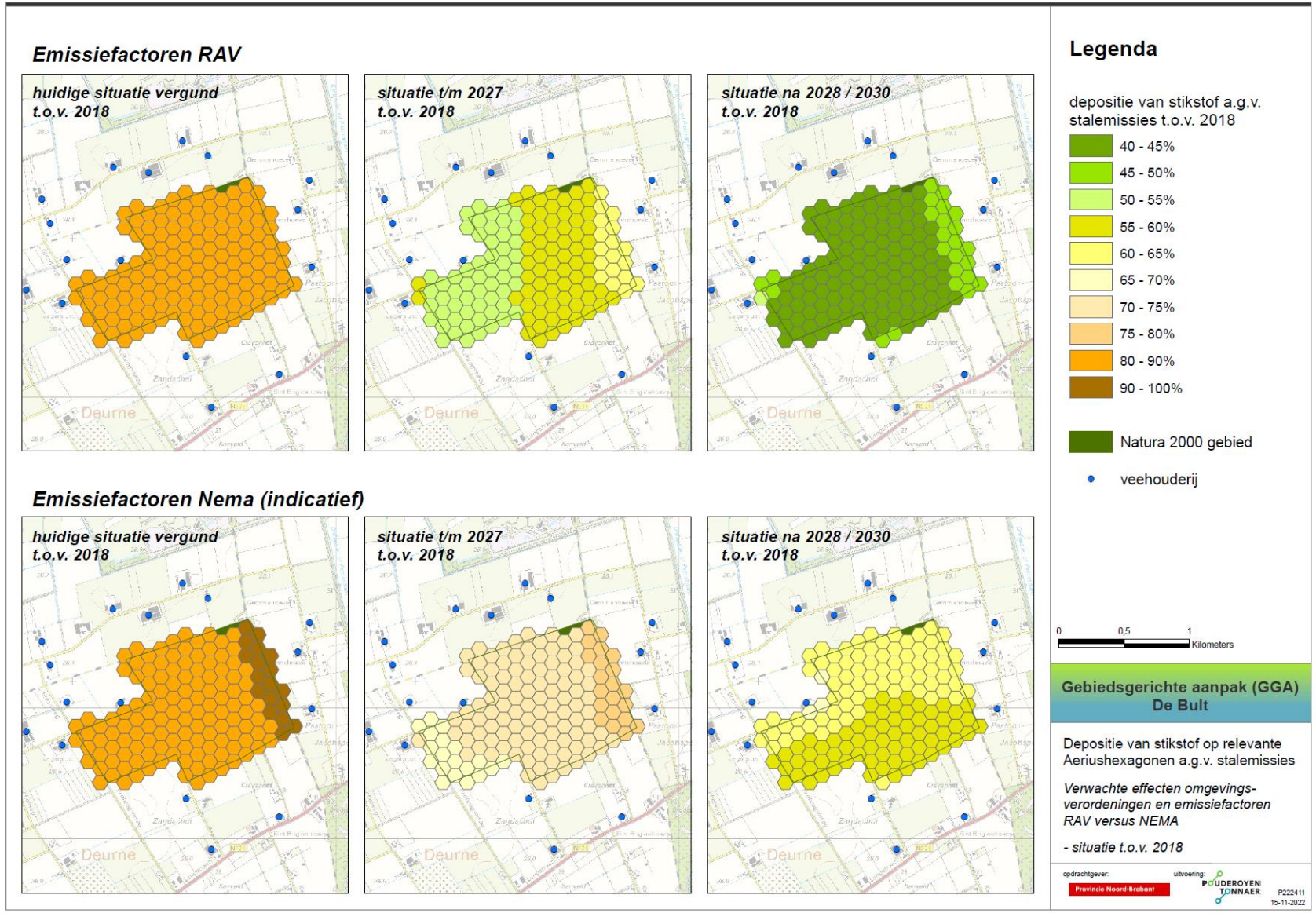

Reductie o.b.v. RAV/verordening
50 – 60% t.o.v. 2018
o.b.v. staleisen vanaf 2028/2030

Groot aandeel in behalen Reductiedoelen NH3 uit de landbouw

Reductie o.b.v. NEMA -factoren (minder reductie)
35 – 45 % t.o.v. 2018
o.b.v. staleisen vanaf 2028/2030

Nog steeds belangrijk aandeel, maar extra/andere maatregelen nodig

POUDEROYEN TONNAER

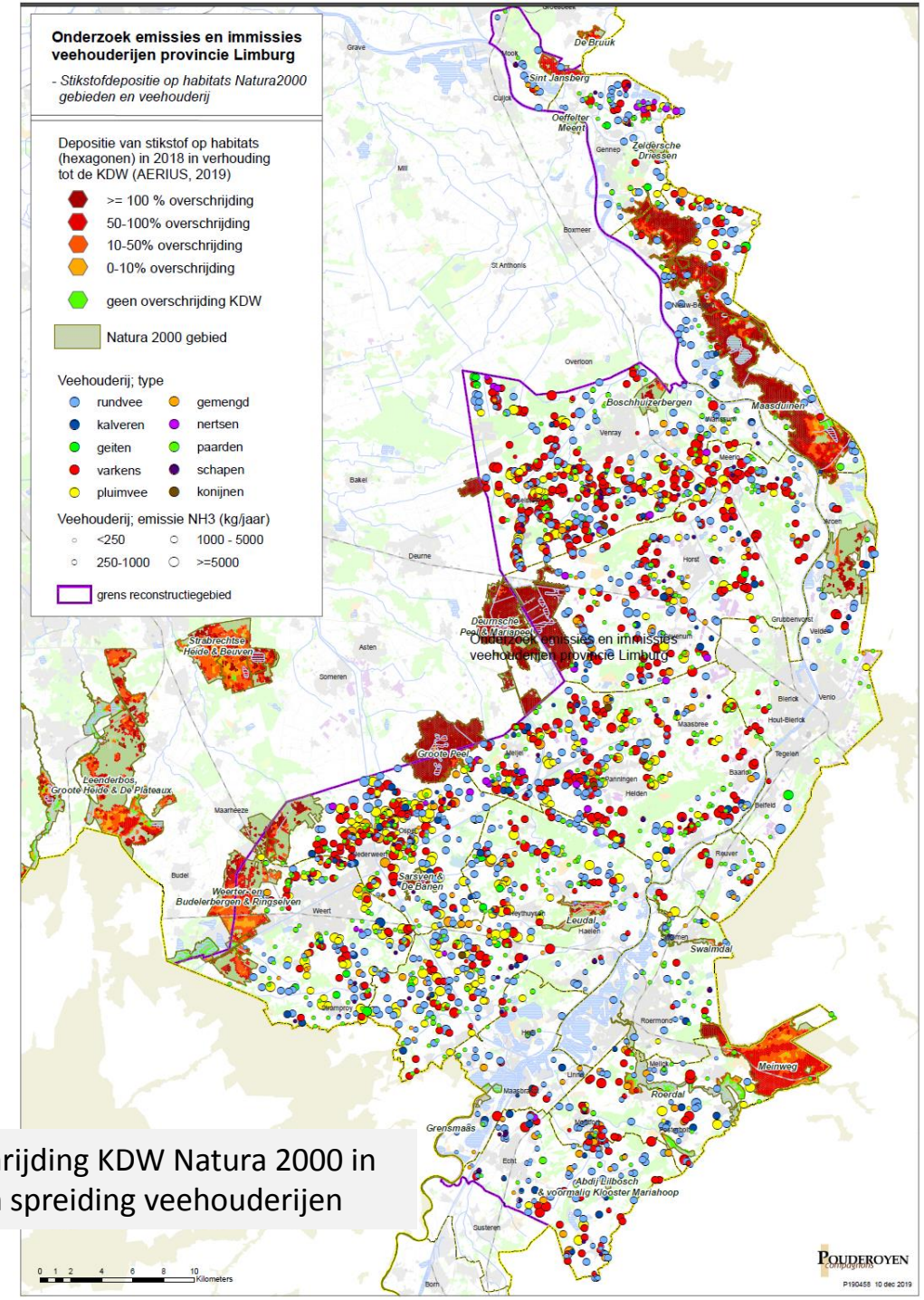

Overschrijding KDW Natura 2000 in 2018 en spreiding veehouderijen

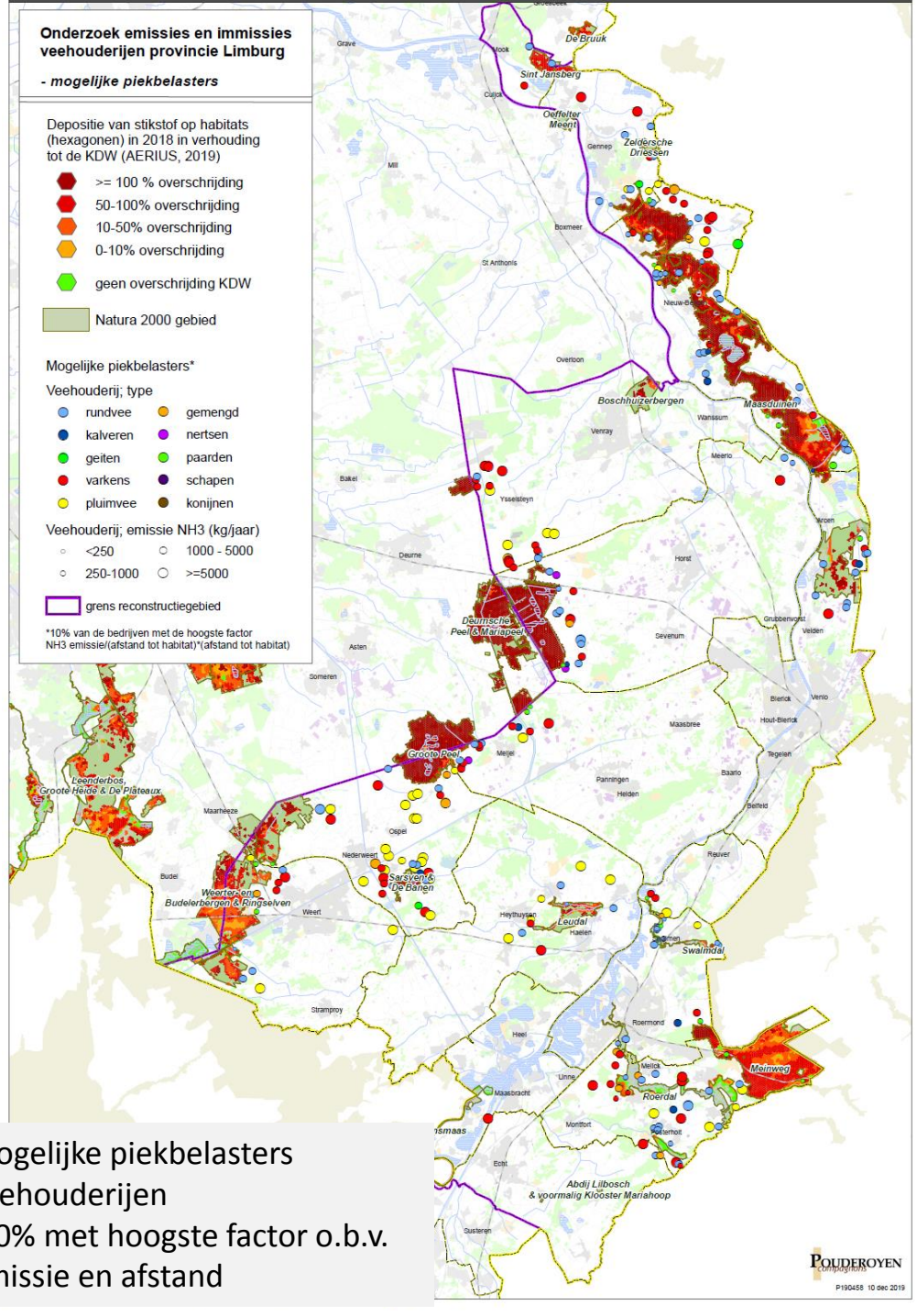

Mogelijke piekbelasters veehouderijen
(10% met hoogste factor o.b.v. emissie en afstand

Stikstof en broeikasgassen

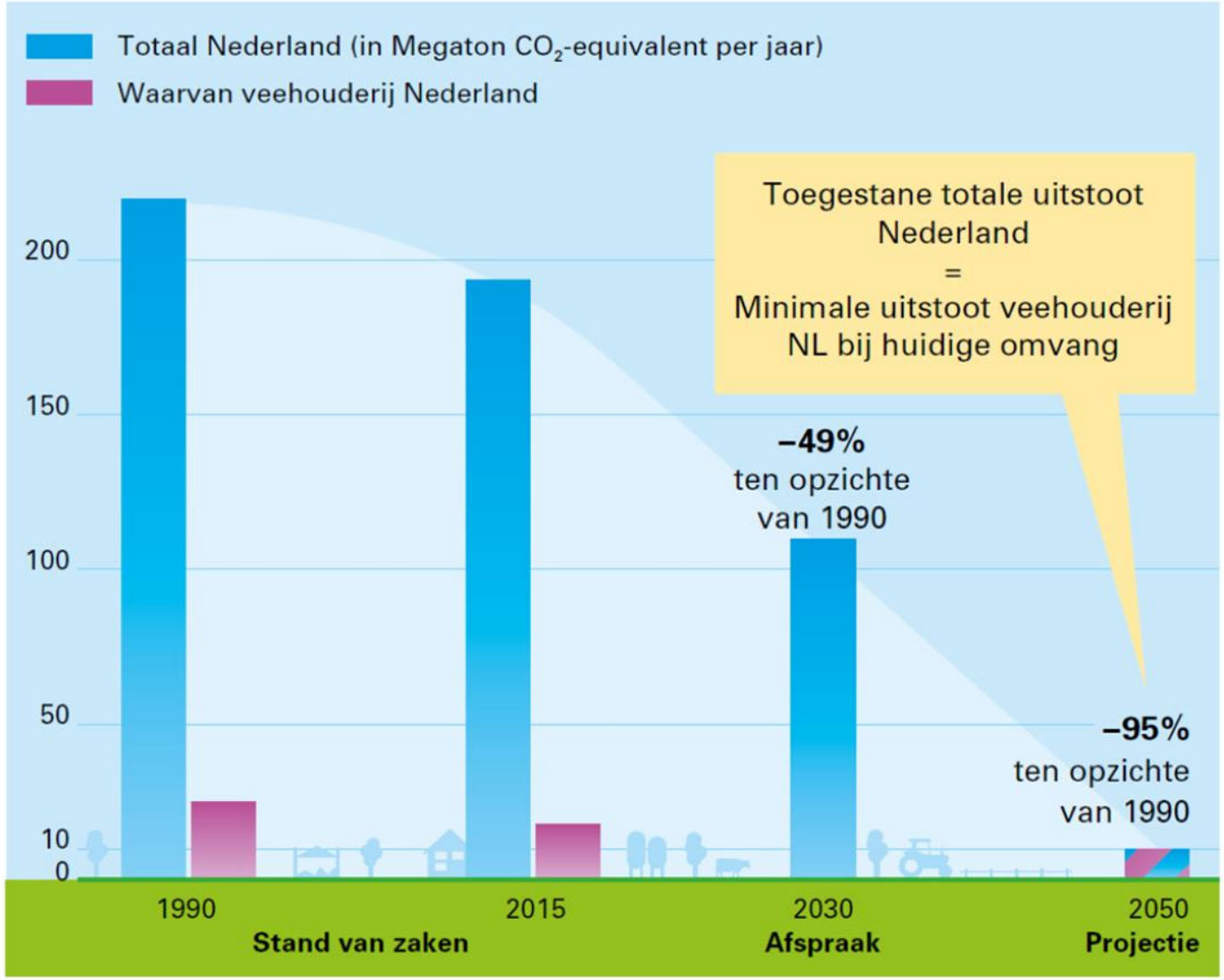

Bron: Duurzaam en gezond, Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, maart 2018

Nu investeren in techniek om stikstof te reduceren en dan later alsnog (moeten) deelnemen aan een opkoopregeling ?

POUDEROYEN TONNAER

Opkoopregelingen, zoals Subsidieregeling sanering varkenshouderij

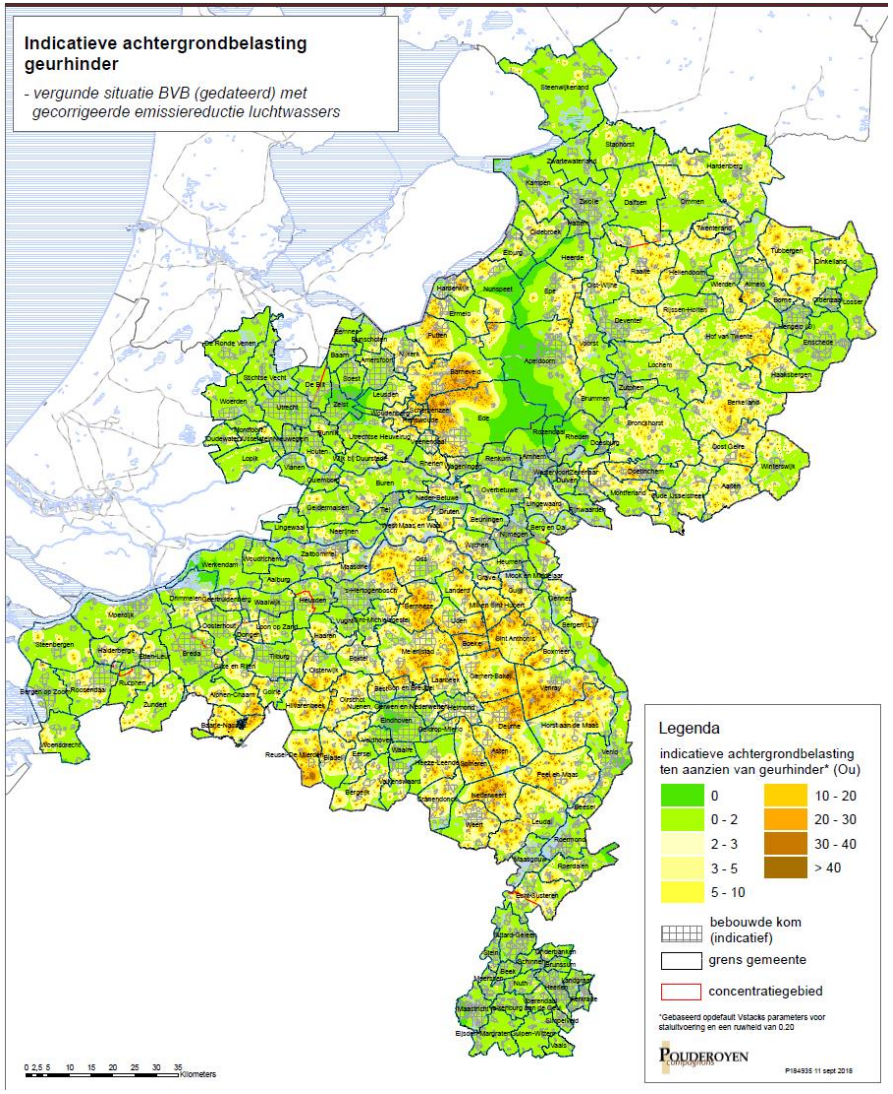

278 deelnemers, vooral in Noord-Brabant (173) en Limburg (55). 6,7% van de varkensrechten uit de markt

POUDEROYEN TONNAER

Nieuwe concept opkoopregelingen
(mei 2022)

- Landelijke beëindigingsregeling veehouderij-locaties (LBV)
- Gerichte aankoop en beëindiging veehouderijlocaties (MGA, 2e tranche)
- 100% vergoeding gecorrigeerde vervangingswaarde voor gebouwen
- Sloop gebouwen (voor huisvesting dieren), inleveren productierechten en afvoer mest en dieren is een voorwaarde
- Langere termijnen en hoge vergoedingen t.o.v. regeling sanering varkenshouderij (circa 35-40% hoger)
- Aankondiging dat komende regelingen een lagere vergoeding zullen kennen

POUDEROYEN TONNAER

Vergelijking opkoopregelingen
(concepten mei 2022)

LBV landelijke beëindigingsregeling (concept mei 2022)	MGA-2 Gerichte aankoop piekbelasters (concept mei 2022)
Veehouderij-locaties met productierechten (melkvee, varkens, pluimvee) Aanmelden bij RVO	Ook andere veehouderij-locaties Uitvoering door provincies, gerichte benadering
Brede doelgroep, relatief lage drempelwaarde stikstofvracht op N2000-gebieden (50 mol depositievracht)	Piekbelasters (2% met de hoogste depositievracht, drempel verschilt per N2000-gebied)
Beëindiging veehouderij-locatie, geen nieuwe veehouderijlocatie elders starten. Aankoop grond door overheid is een optie (indien gelegen op korte afstand N2000-gebied)	Beëindiging veehouderij-locatie. Aankoop elders bestaande veehouderij incl. productierechten is toegestaan. Aankoop grond of gebouwen door provincie is een optie

POUDEROYEN TONNAER

Kabinetsbrief juni 2022

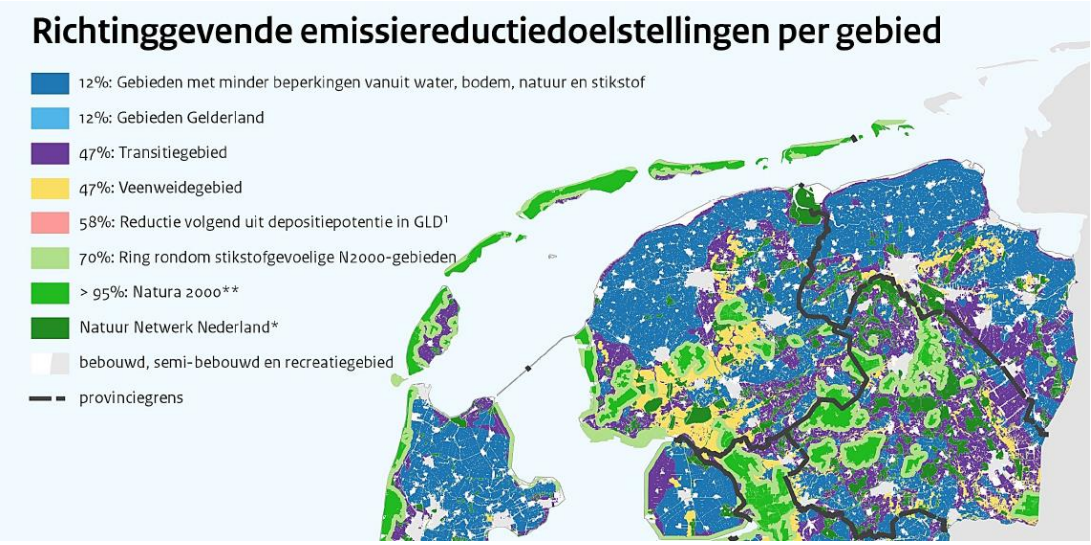

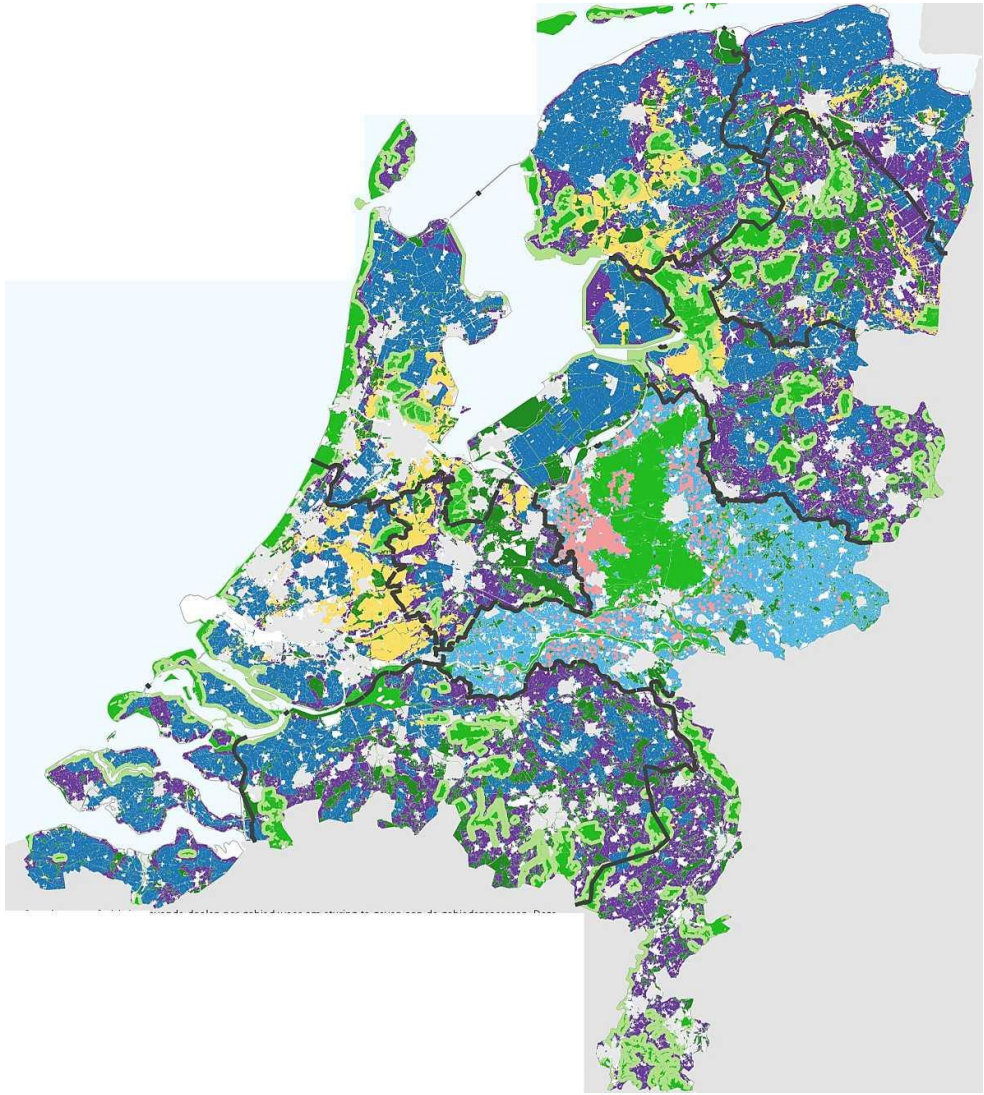

De beruchte stikstofkaart …

POUDEROYEN TONNAER

Rapport Remkes oktober 2022

De stikstofkaart van tafel, maar wel voorstel voor een zonering in het landelijk gebied
Snelle daling stikstofbelasting noodzakelijk, uitkoop 500-600 piekbelasters binnen 1 jaar
Zonder een snelle en zekere afname loopt de vergunningverlening nog verder vast

Reactie kabinet (november 2022): 2000 – 3000 piekbelasters, gaat niet binnen een jaar
Geen stikstofkaart (maar ..). Doelstellingen blijven. Sterkere regulering / sturing aangekondigd

POUDEROYEN TONNAER

Vrijwillige opkoopregelingen eerste stap

Factoren van invloed op besluit aan een beëindigingsregeling deel te nemen

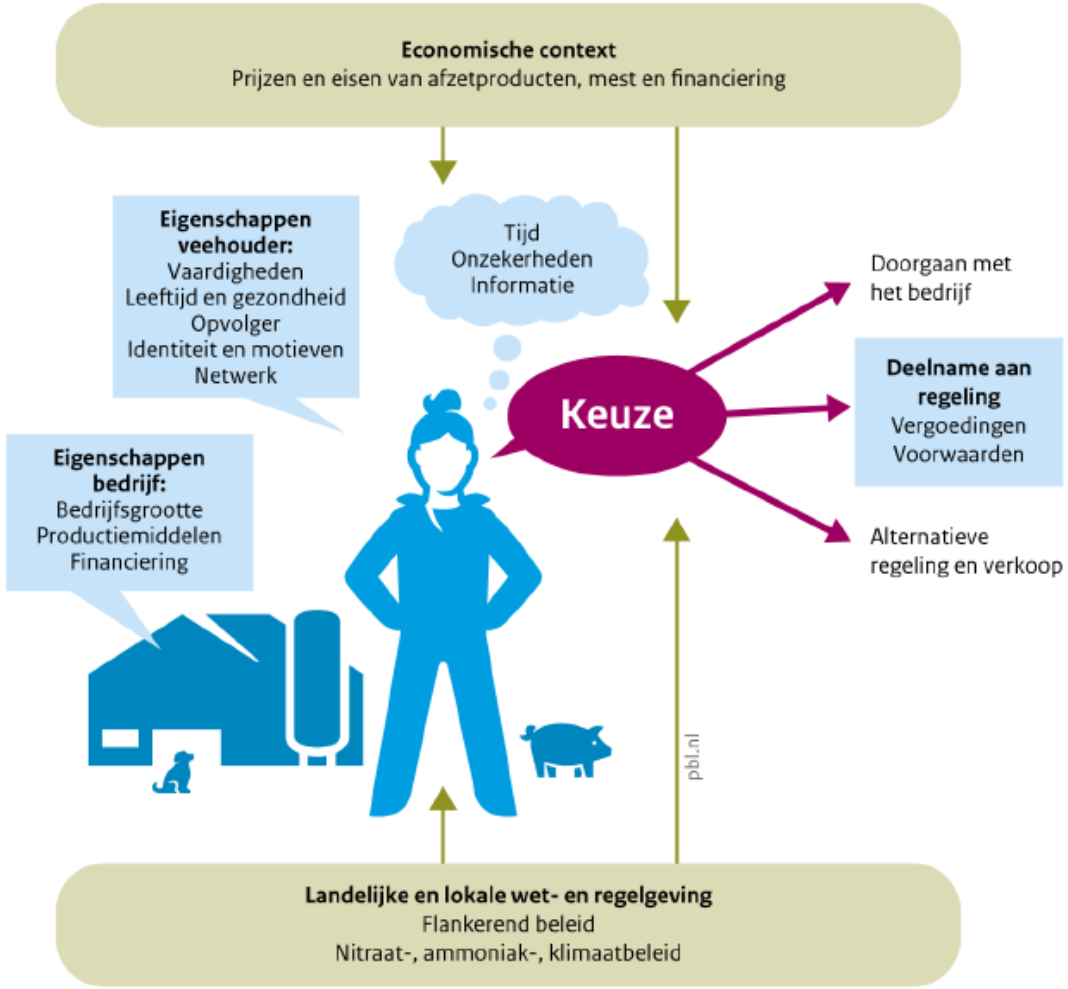

Bron: PBL

Korte termijn stikstofreductie (landelijke aanpak)

- januari 2023: criteria LBV+ regeling
- april 2023: openstelling LBV en LBV+
- najaar 2023: evaluatie resultaten
- Vanaf 2024 eventueel verplichte aanpak

Langere termijn (landelijke aanpak):

- Maximum GVE/hectare
- Verminderen hoeveelheid aan te wenden mest
- Beprijzen en normeren

Bron: TK-brief 25-11-2022, kenmerk LGS / 22558512

Bron: PBL, Lessen uit 25 jaar beëindigingsregelingen, oktober 2022

POUDEROYEN TONNAER

Stikstofdoelen i.c.m. andere doelen

Natuur	Water	Klimaat (broeikasgassen)
30% natuurherstel Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) (2030) *Richtinggevende* landelijke areaal- en kwaliteitsopgave natuur tbv 30% VHR en de gunstige staat van instandhouding (gSvI)	Concentraties nutriënten (P en N) in grond- en oppervlaktewaterlichamen voldoen aan wettelijke normen (2027)	Emissiereductieopgaven broeikasgassen veenweiden voor 6 provincies (2030), als onderdeel van de nationale opgave Broeikasgassen landgebruik optellend tot 1 Mton CO_2 eq (2030)
Per provincie een (richtinggevende) ruimtelijke vertaling van benodigde stikstofreductie. Deze inzet is onderdeel van de totaal benodigde stikstofreductie die nodig is voor de landelijke doelen: • 2025: 50% areaal met stikstof gevoelige habitats binnen N2000 onder de kritische depositiewaarde • 2030: 74% areaal met stikstof gevoelige habitats binnen N2000 onder de kritische depositiewaarde	Concentraties gewasbeschermings-middelen in grond- en oppervlaktewaterlichamen voldoen aan wettelijke normen (2027)	Landelijke emissiereductieopgave broeikasgassen voor de veehouderij en akkerbouw (mestaanwending in de akkerbouw) van 5 Mton CO_2 eq (in 2030). Nog te verdelen per provincie, op basis van een nog nader te bepalen verdeelsleutel. Om te voldoen aan de Global Methane Pledge dient met het NPLG in de veehouderij en akkerbouw een methaanemissiereductie van minimaal 3,82 Mton CO_2 eq. te zijn gerealiseerd in 2030.
Areaal opgave per provincie voor nieuw bos (2030), optellend tot 37.400 ha	Grondwaterlichamen voldoen aan de norm voor een goede kwantitatieve toestand (2027)	Landelijke koolstofvastlegging in bomen/bos/natuur van 0,4 – 0,8 Mton CO_2 eq en in landbouwbodems van 0,5 Mton CO_2 eq (2030) (Bomen/bos/natuur gerealiseerd via bossenstrategie).
Resterende opgave areaal per provincie voor Natuur netwerk Nederland (NNN), optellend tot 40.571 ha (2027)	Beleid, inrichting en beheer aangepast aan het veranderende klimaat. Schade en ontwrichting door weersextremen zoveel mogelijk beperken (2050)	
Hydrologische condities N2000-gebieden op orde (2027)		
10% groenblauwe dooradering (2050), waarvan de helft van de opgave in 2030 gerealiseerd is		

Blauw bekend en vastgesteld
Oranje indicatief bekend gemaakt via de startnotitie NPLG
Geel Nationaal doel geactualiseerd of nieuw (indicatief) bekend gemaakt via Kamerbrief NPLG november 2022). De verdeling van deze opgaven naar provincies volgt begin 2023.

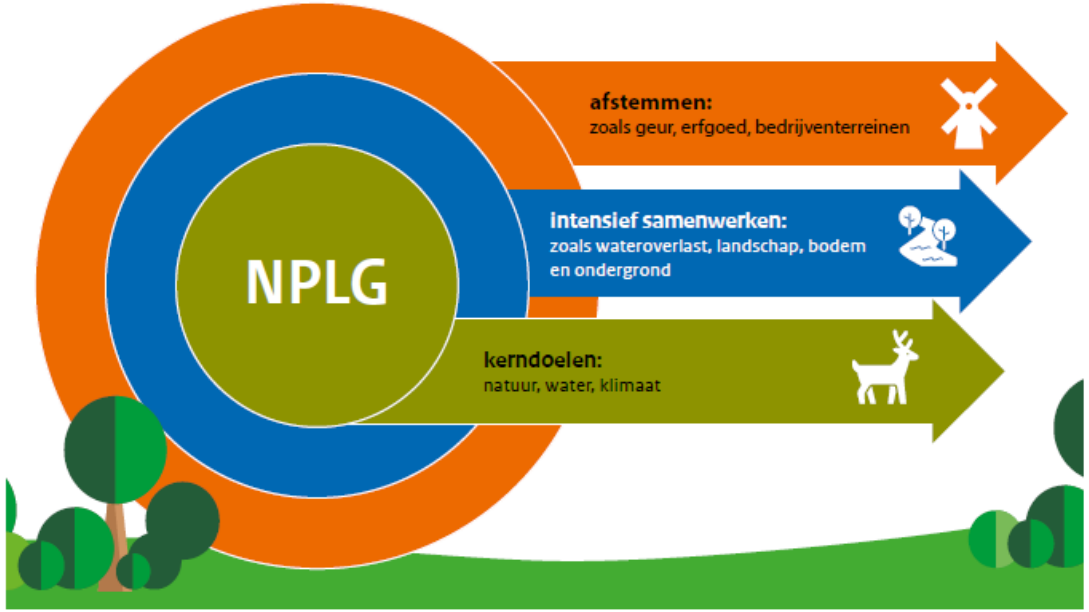

Dus niet alleen stikstof ….

Handreiking voor de gebiedsprogramma's NPLG
Conceptversie 25 november 2022

POUDEROYEN TONNAER

Bouwstenen voor provinciale gebiedsprogramma's

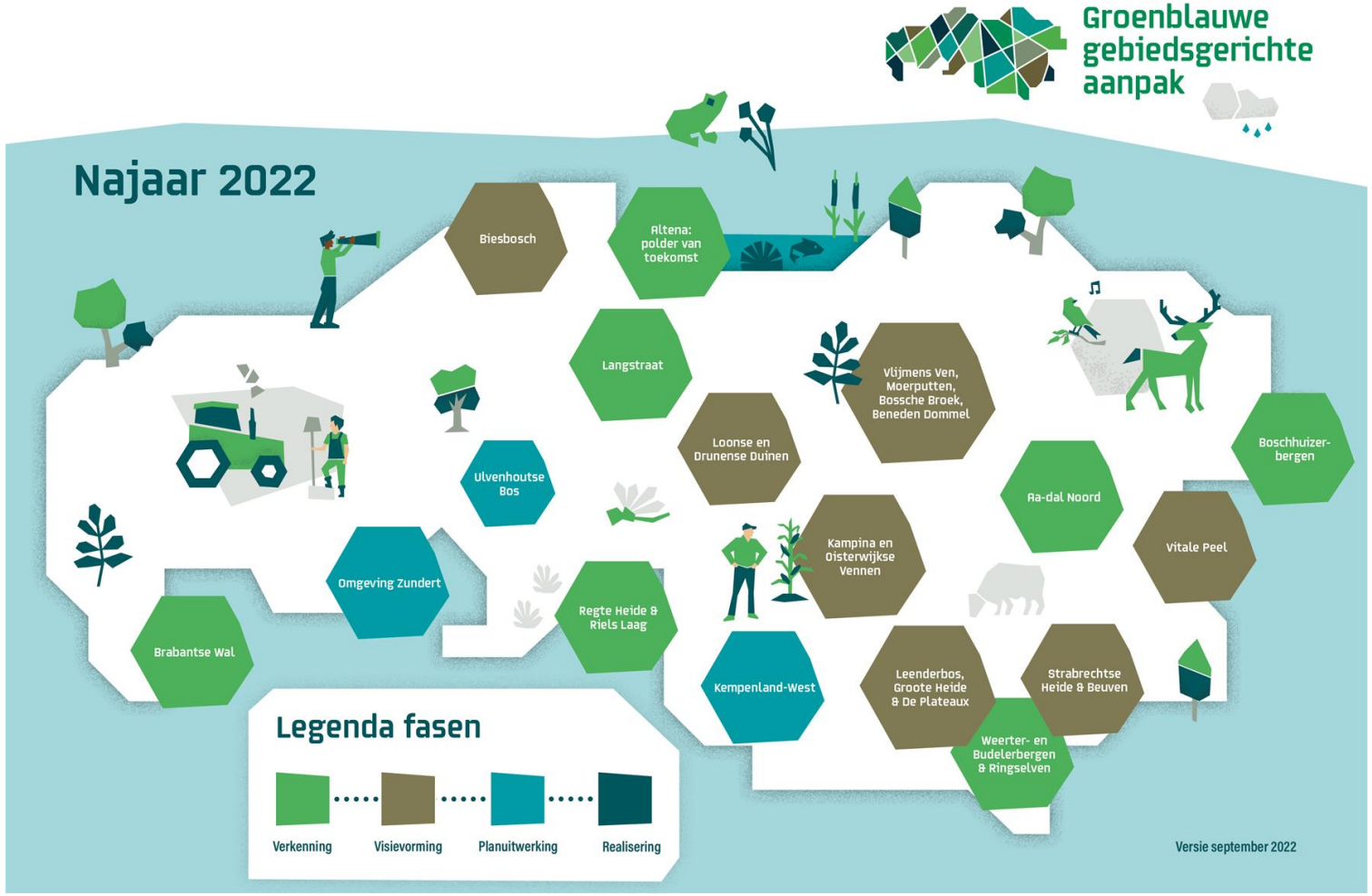

Maatregelen op diverse niveaus

- nationaal, zoals landelijke opkoopregelingen en subsidieregelingen
- Provinciaal, zoals provinciale grondbank en provinciale eisen en subsidies verduurzaming bedrijven
- Gebiedsgerichte-lokale maatregelen, zoals extensivering gronden en gerichte uitkoop en verplaatsing

POUDEROYEN TONNAER

Wanneer is het stikstof reduceren klaar ?

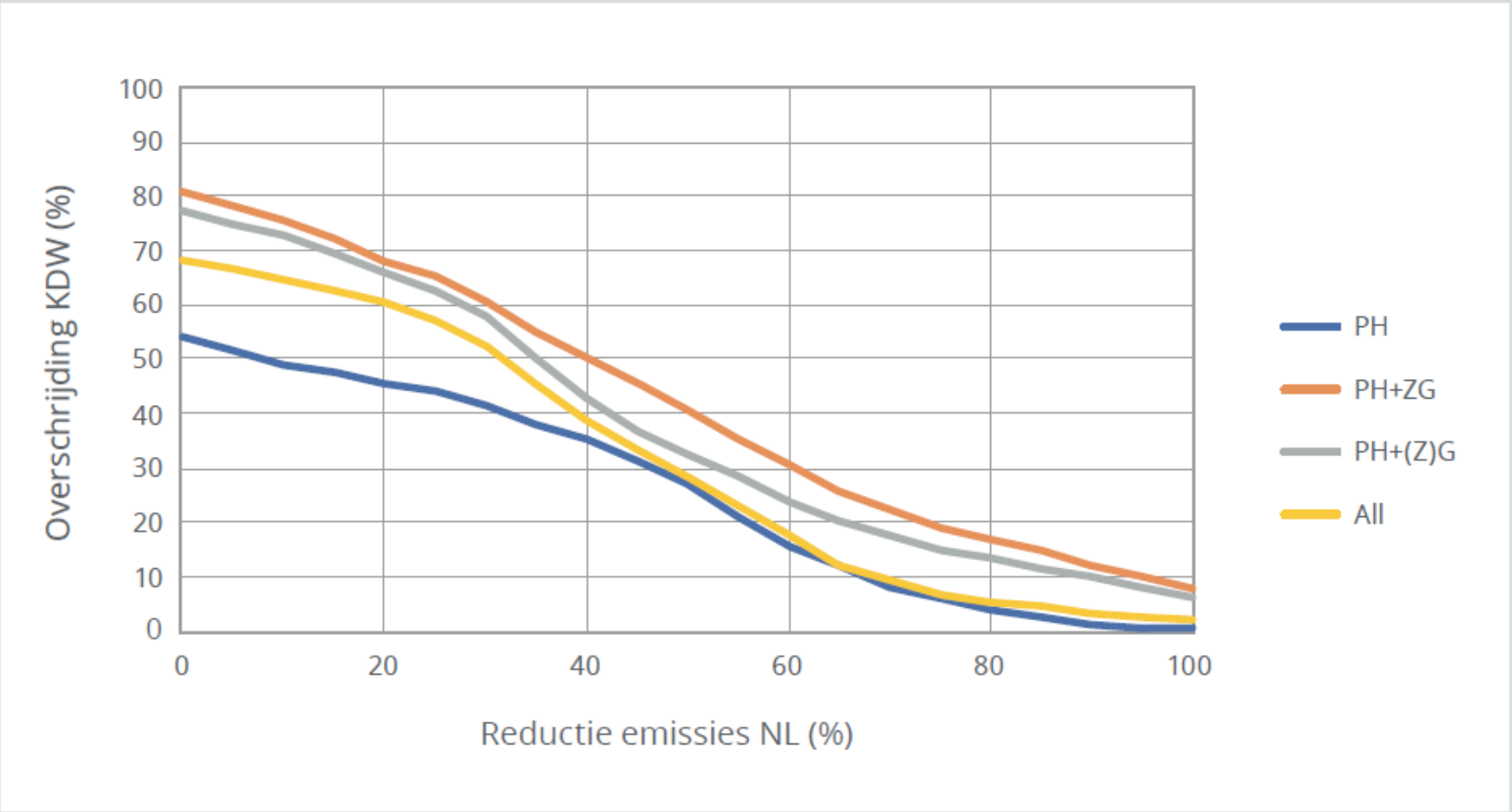

Fig. 5. Relatie tussen de % afname in het areaal aan Natura 2000 gebieden boven de KDW en de % reductie in stikstofemissies voor Prioritaire habitattypen (PH), Prioritaire en Zeer gevoelige habitattypen (PH+ZG), Prioritaire en Zeer gevoelige habitattypen en Gevoelige habitattypen (PH+ZG+G) en Alle habitattypen (Alle).

Bron: Onderzoek naar een ecologisch noodzakelijke reductiedoelstelling van stikstof, v.d. Burg e.a., 2021

POUDEROYEN TONNAER

Stikstof en economische activiteiten

- Bij plannen en projecten onderbouwen dat negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de N2000-gebieden zijn uitgesloten (omgekeerde bewijslast).
- Bij projecten zoals nieuwe infrastructuur of nieuwvestiging woningen en bedrijven behoefte aan ontwikkelingsruimte als er sprake is van een relevante toename die kan leiden tot significante effecten
- Maar die ontwikkelingsruimte is er voorlopig niet of nauwelijks ….

POUDEROYEN TONNAER

Emissieruimte tot drempelwaarde

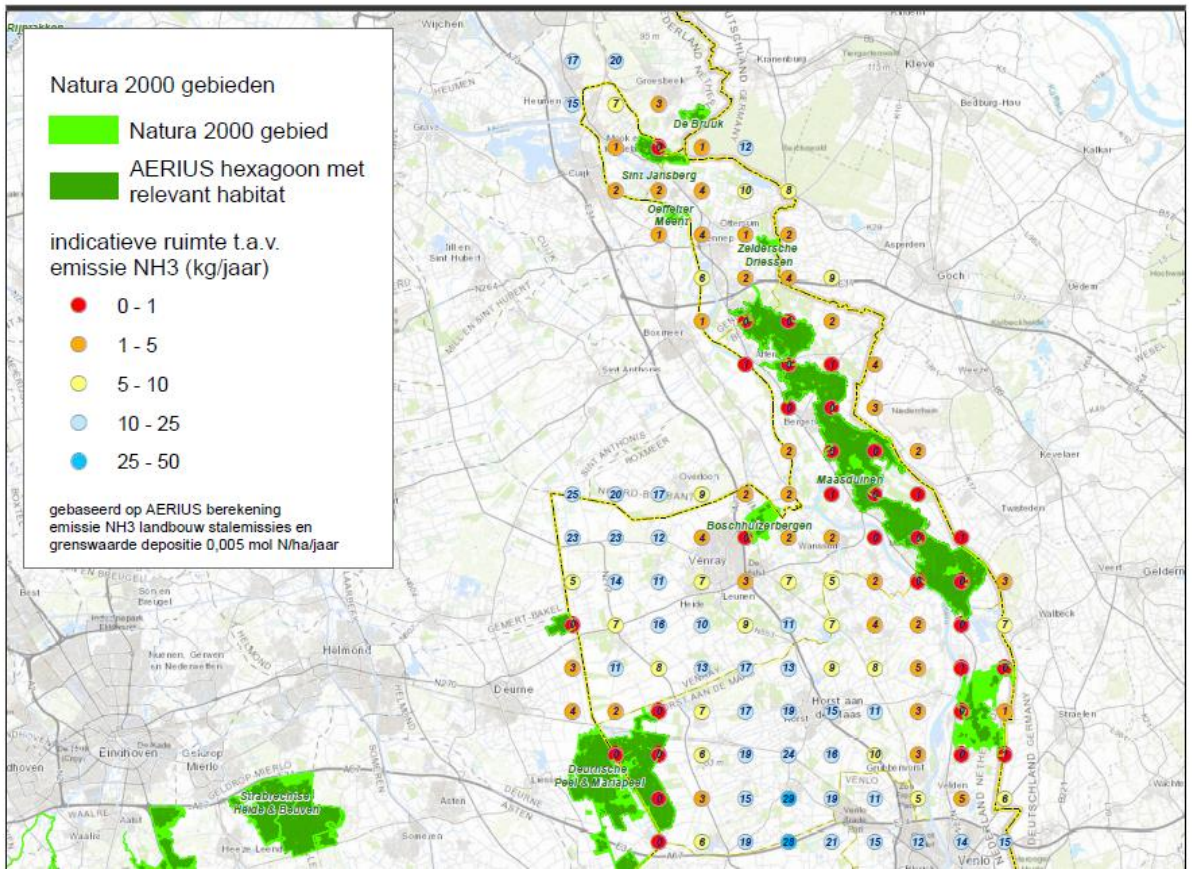

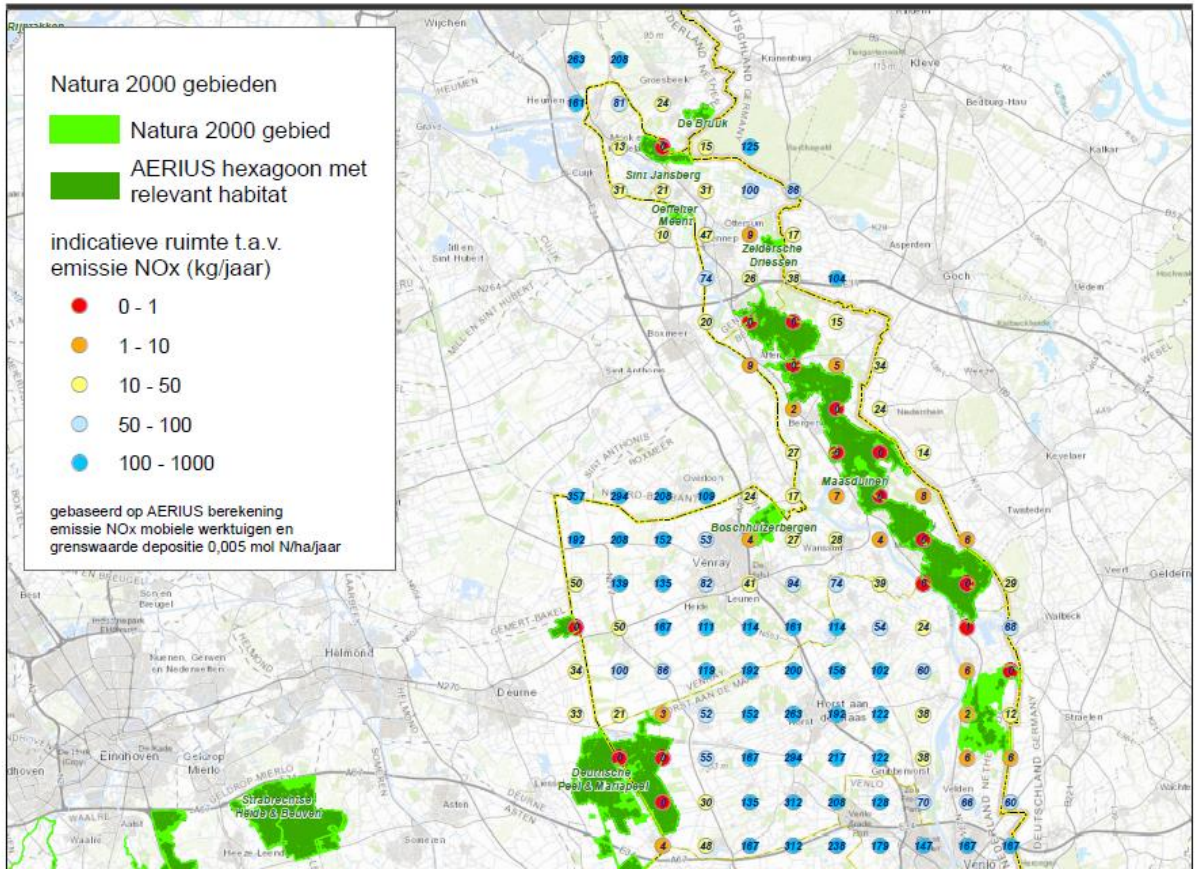

Verschil tussen NH3 (links) en NOX (rechts)

1 paard = 5 kg NH3

Bouw van 10 huizen: 10 – 50 kg NOx

POUDEROYEN TONNAER

Salderen en depositiebanken

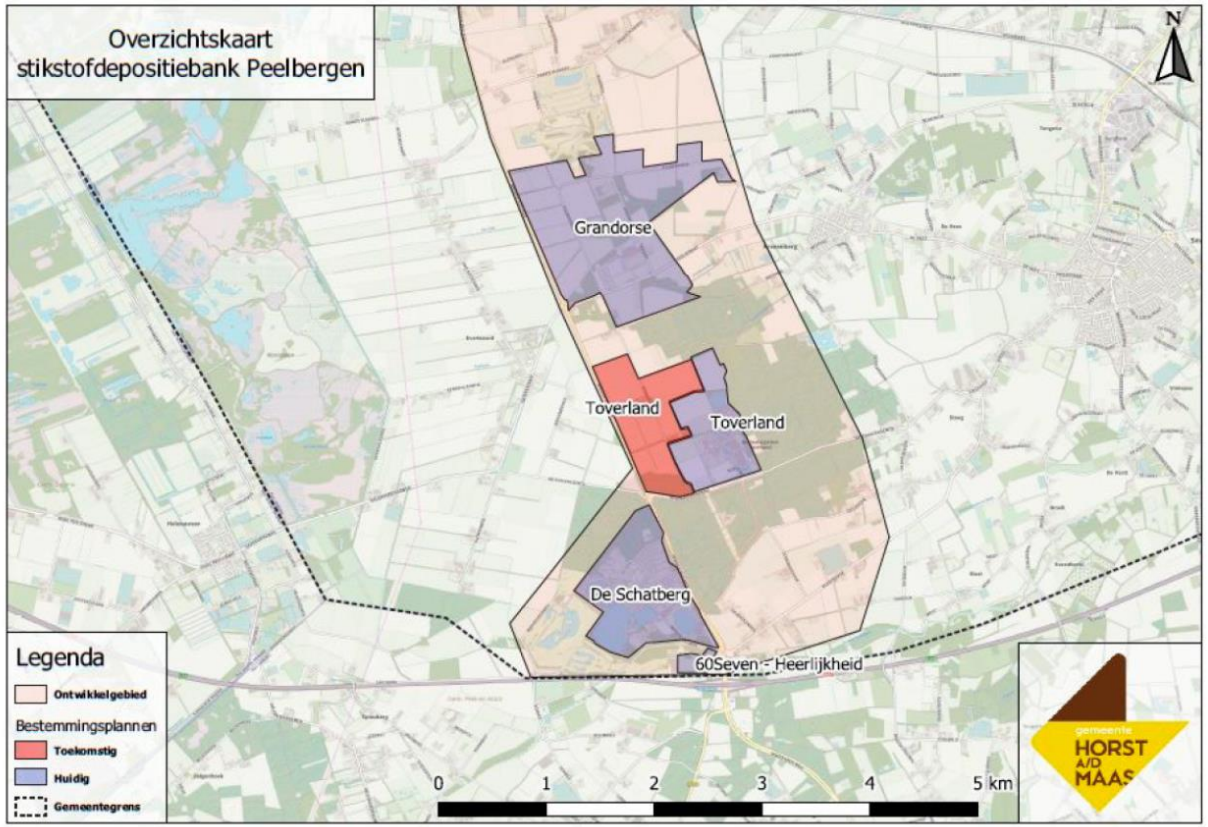

PROVINCIAAL BLAD

Officiële uitgave van de provincie Limburg

Nr. 9426

15 december

2020

Beleidsregels depositiebank De Peelberg

Gedeputeerde Staten van Limburg,

Gelet op artikel 4:81, eerste lid, Algemene wet bestuursrecht;

Gelet op 2.7 van de Wet natuurbescherming;

Overwegende dat De Peelbergen met name een natuur- en recreatiegebied is waar natuurbeleving, recreatie, toerisme en horeca centraal staan en dat dit gebied onder andere door zijn ligging bij de A67 Eindhoven-Venlo bij uitstek geschikt is voor vrijetijdseconomie;

Overwegende dat Gedeputeerde Staten bevoegd zijn toestemmingen te verlenen op grond van de Wet natuurbescherming voor projecten in De Peelbergen;

Overwegende dat op dit moment gebruik moet worden gemaakt van het beschikbare instrumentarium van onder andere extern salderen;

Overwegende dat Gedeputeerde Staten de ´Beleidsregels intern en extern salderen in Limburg december 2019´ hebben vastgesteld;

Overwegende dat het gebied gefaseerd wordt ontwikkeld en de sanering van veehouderijen en landbouwgronden geen gelijke tred houdt met deze fasering;

Salderen, anticiperen op striktere regelgeving, niet alleen vergunnen maar ook (extra) bijdrage stikstofreductie

Hoofdpijndossier blijft nog even

- Erg veel haast geboden, maar resultaten / voortgang tot nu toe geven geen aanleiding tot optimisme m.b.t. snelle oplossing
- Stikstof is- en blijft vooralsnog een groot knelpunt voor gebiedsontwikkeling en vergunningverlening
- Een stevige en snelle afname van de stikstofbelasting moet enige verlichting bieden

Naar een PAS 2.0 ?

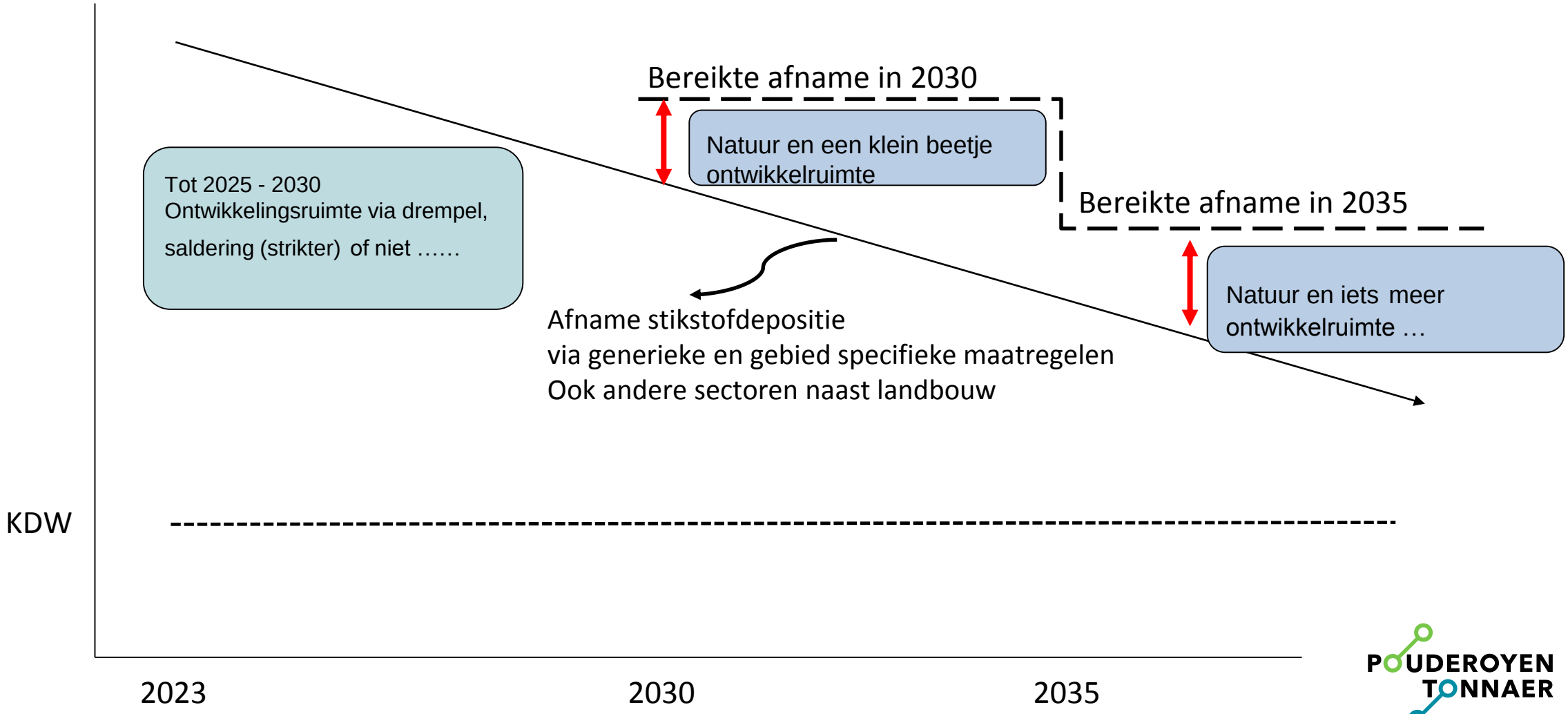

POUDEROYEN TONNAER

Vragen ?

hullenbroeck@pouderoyentonnaer.nl tel 06 - 12042059

POUDEROYEN TONNAER